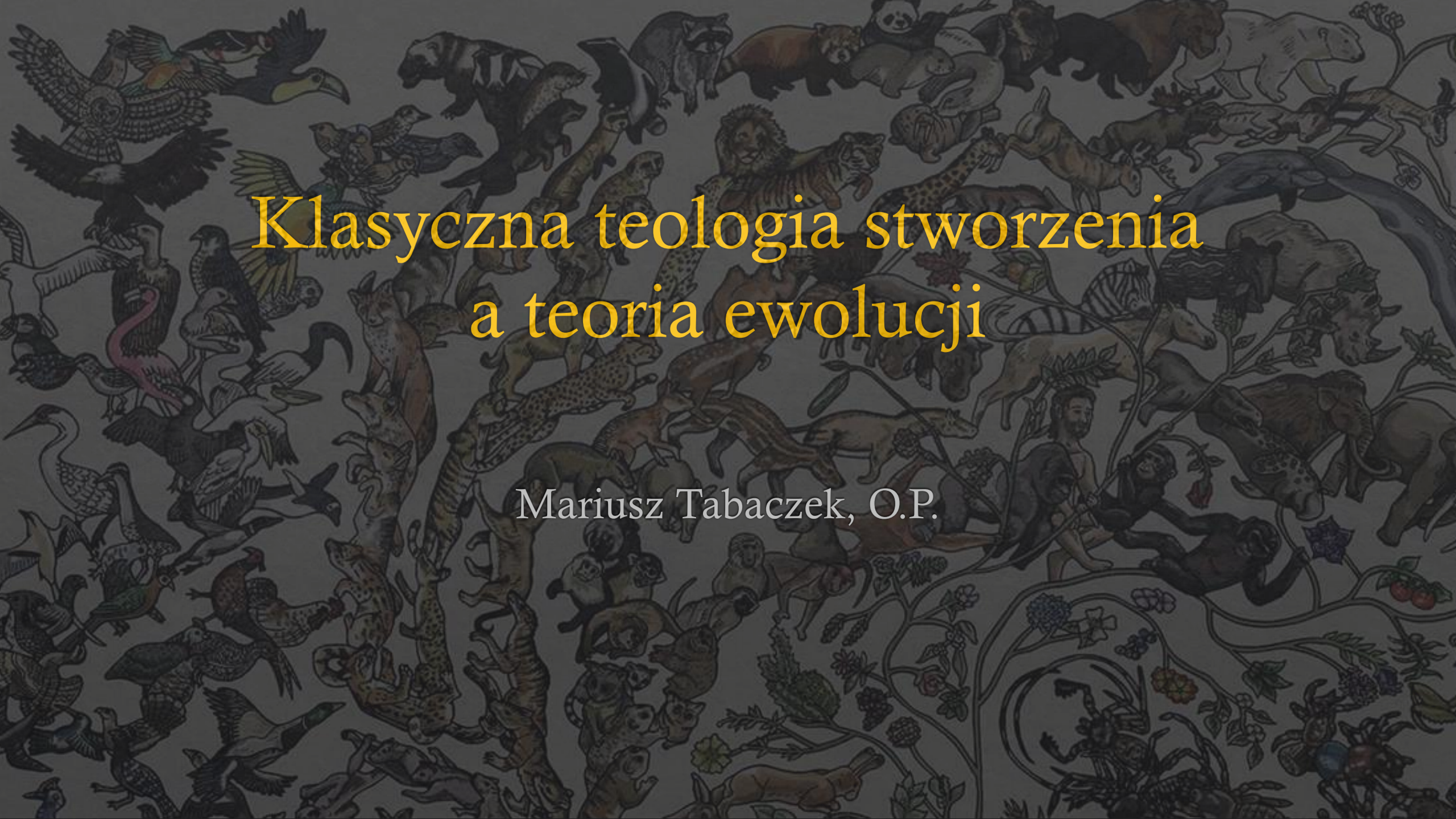

Klasyczna teologia stworzenia a teoria ewolucji

Mariusz Tabaczek, O.P.

Syntetyczna teoria ewolucji
oraz jej trudności

Syntetyczna teoria ewolucji

mutacje DNA

- genowe, chromosomowe, genomowe
- korzystne, obojętne, niekorzystne, letalne
- spontaniczne, przypadkowe, nieprzewidywalne
arbitralne, bezcelowe
- ograniczone (bariery energetyczne, warunki)

rekombinacje genetyczne, transfer genów

dryf genetyczny

zmiany epigenetyczne

dobór naturalny

stabilizujący

kierunkowy

bariery izolacyjne

geograficzne

ekologiczne

rozrodcze

Prowadzą do zmian w fenotypie organizmów w linii
 L_1 gatunku G_1 dążących do przetrwania i wydania
płodnego potomstwa (naturalna teleologia)

Zmiana specjacyjna: powstanie L_2 należącej do gatunku G_2

Kontrowersje z punktu widzenia nauk ścisłych

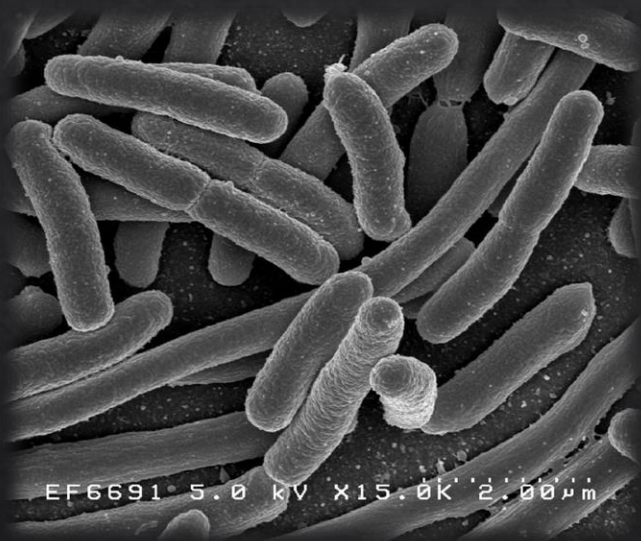
Pytanie
o status naukowy
teorii ewolucji
!!!???

Problem
weryfikacji
empirycznej teorii
ewolucji !!!

hipotetyczno-dedukcyjna metodologia nauk

Zaobserwowane zmiany wewnątrz populacji

bakterie

muszka owocowa

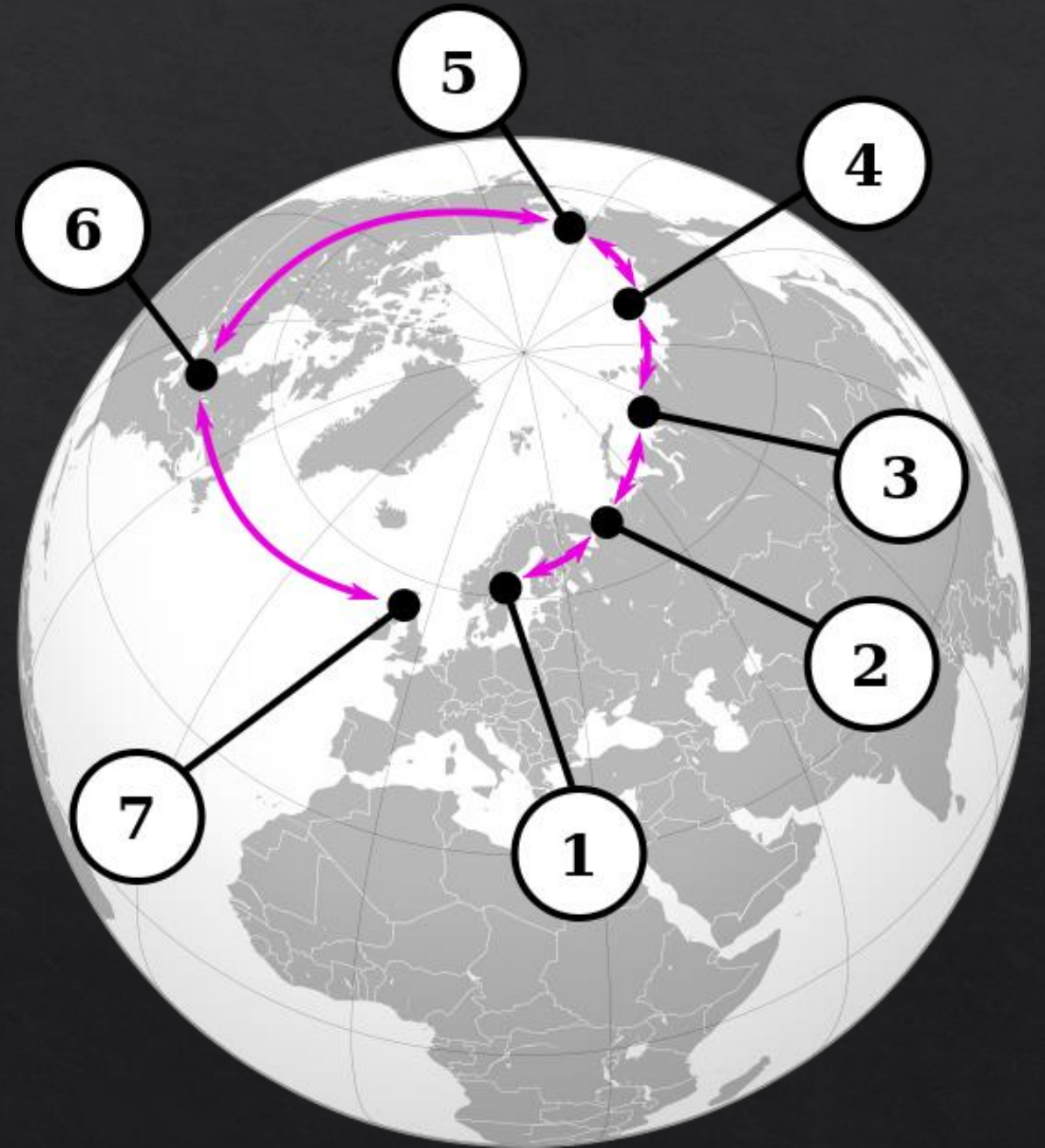

tilapia

gatunki pierścieniowe
(*ring species*)

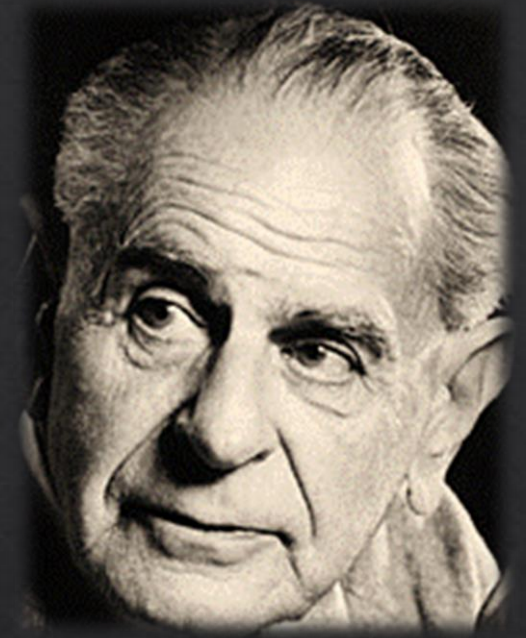

Mewa
Larus argentatus

„Darwinizm nie jest testowalną teorią naukową, lecz metafizycznym programem badawczym”. (Popper, 1976)

„[T]eoria doboru naturalnego jest trudna do sprawdzenia” w porównaniu z innymi dziedzinami nauk przyrodniczych.
(Popper, 1978)

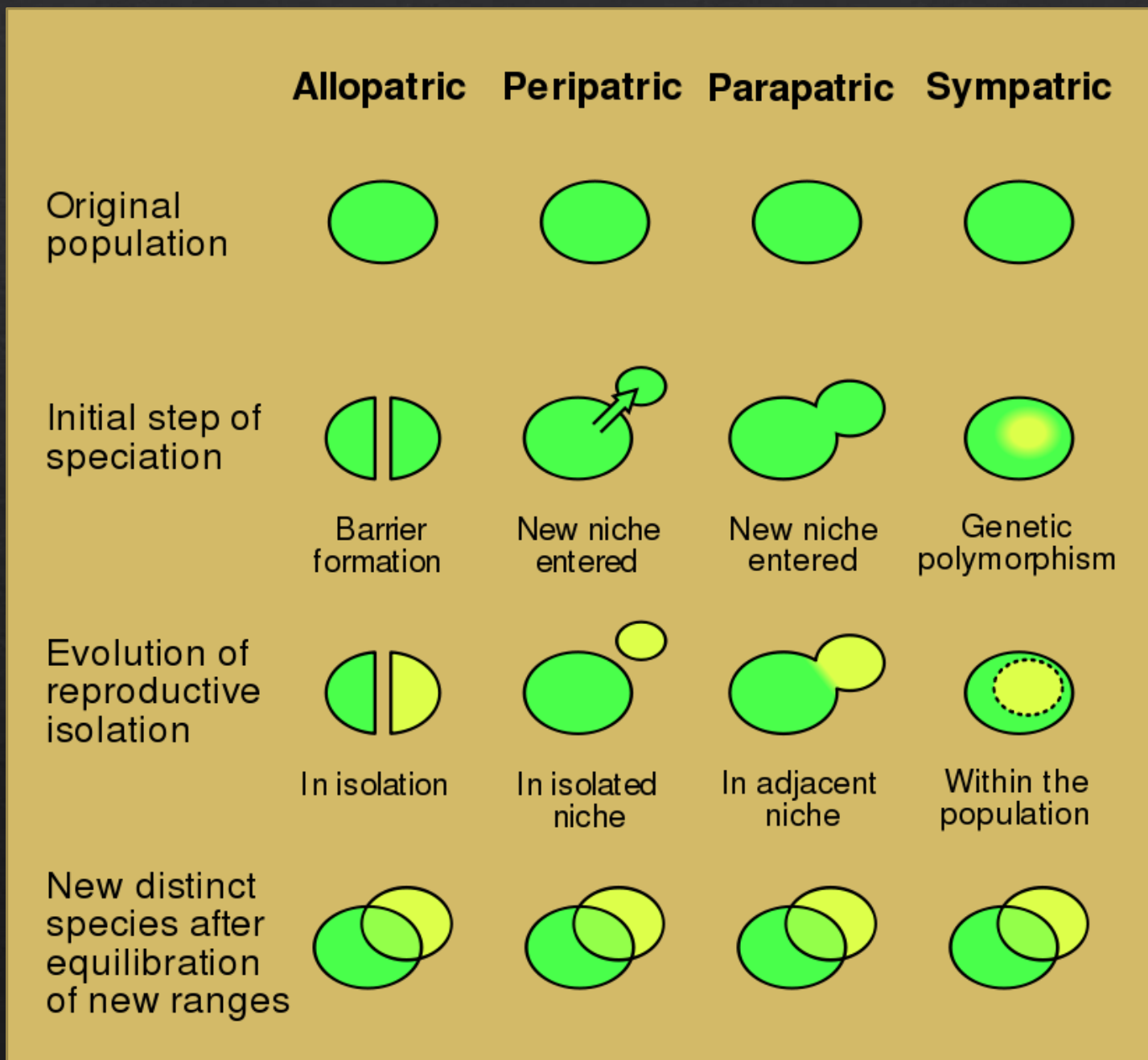

Karl Popper
(1902-1994)

- Określenie jednostki specjacyjnej (definicja gatunku)
- Regularność i przypadkowość zdarzeń
- Charakter doboru naturalnego
- Teleologia i funkcjonalizm w biologii

Zapis kopalny

Modele specjacji
(zmian gatunkowych)

Próba odpowiedzi na
pytanie o niekompletny
charakter zapisu
kopalnego

Punktowana równowaga (*punctuated equilibrium*) – 1972

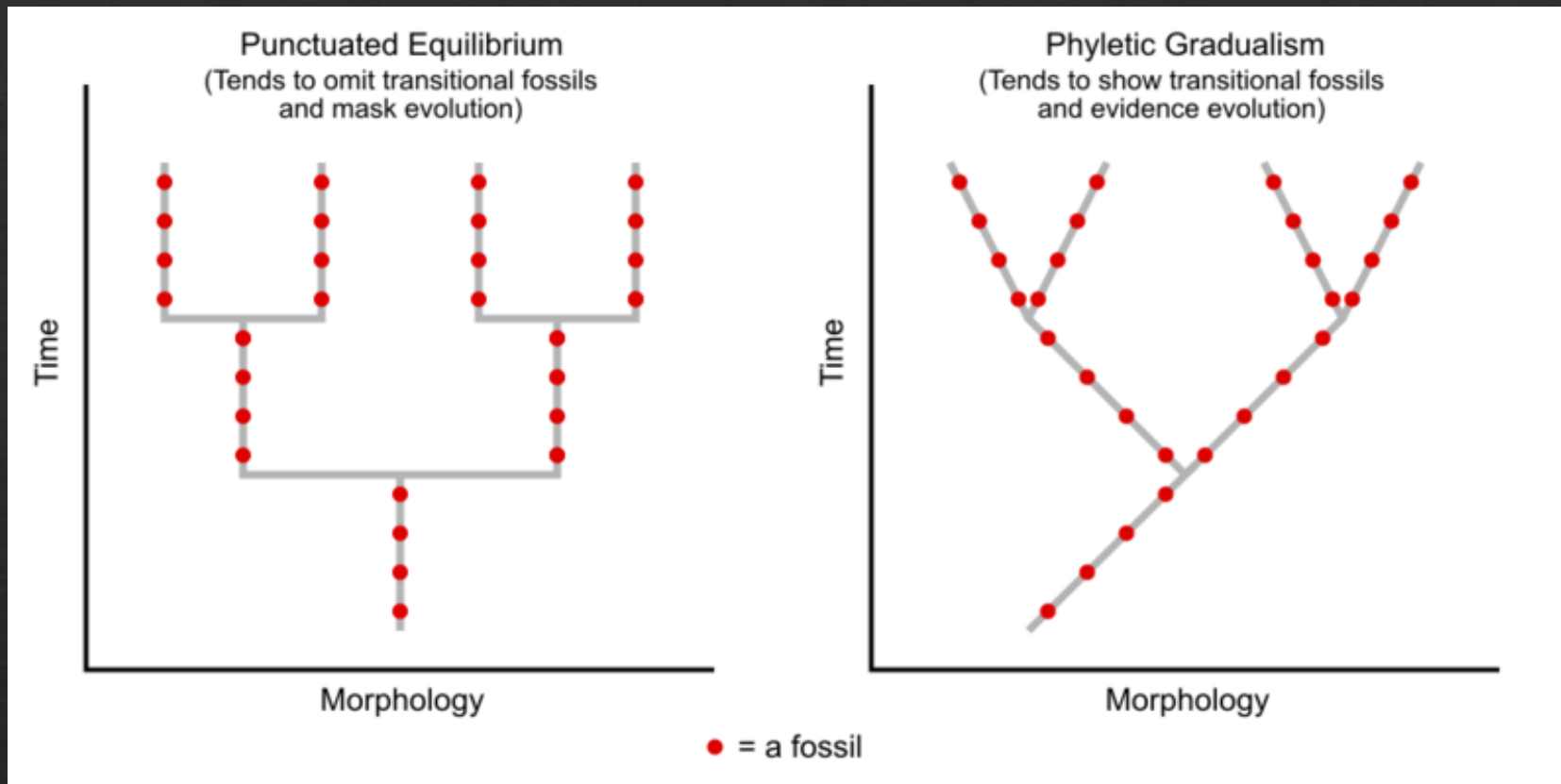
Niels Eldredge
(1943-)

Stephen J. Gould
(1941-2002)

Gatunki powstają stosunkowo szybko (w krótkim czasie następują widoczne zmiany morfologiczne), a później nie ulegają już one szybkim przemianom na dłuższych odcinkach czasu

Zmiany zachodzące szybko w małych populacjach są praktycznie niemożliwe do rekonstrukcji na podstawie danych paleontologicznych

D. H. Erwin
R. L. Anstey

71% gatunków wskazuje
na przejście stagnacji
63% wydaje się być owocem
ewolucji punktowej

90% zmian ewolucyjnych
ma charakter gradualny

George Gaylord
Simpson (1902-1984)

Teoria powstawania nowych form gatunkowych na drodze makromutacji

Nagłe, skokowe zmiany genetyczne, np. mutacje chromosomowe lub mutacje genów operatorowych, tj. genów kierujących ekspresją genów kodujących – prowadzą do powstania „obiecujących potworków”

Richard Benedict
Goldschmidt
(1878-1958)

Teoria ewolucji molekularnej

Błędy w replikacji DNA, polimorfizm genetyczny

Neutralność zmian

Decydująca rola zmian w nowych warunkach

Tomoko Ohta
(1933-)

Motto Kimura
(1924-1994)

Eksplozja kambryjska 542 mln lat temu

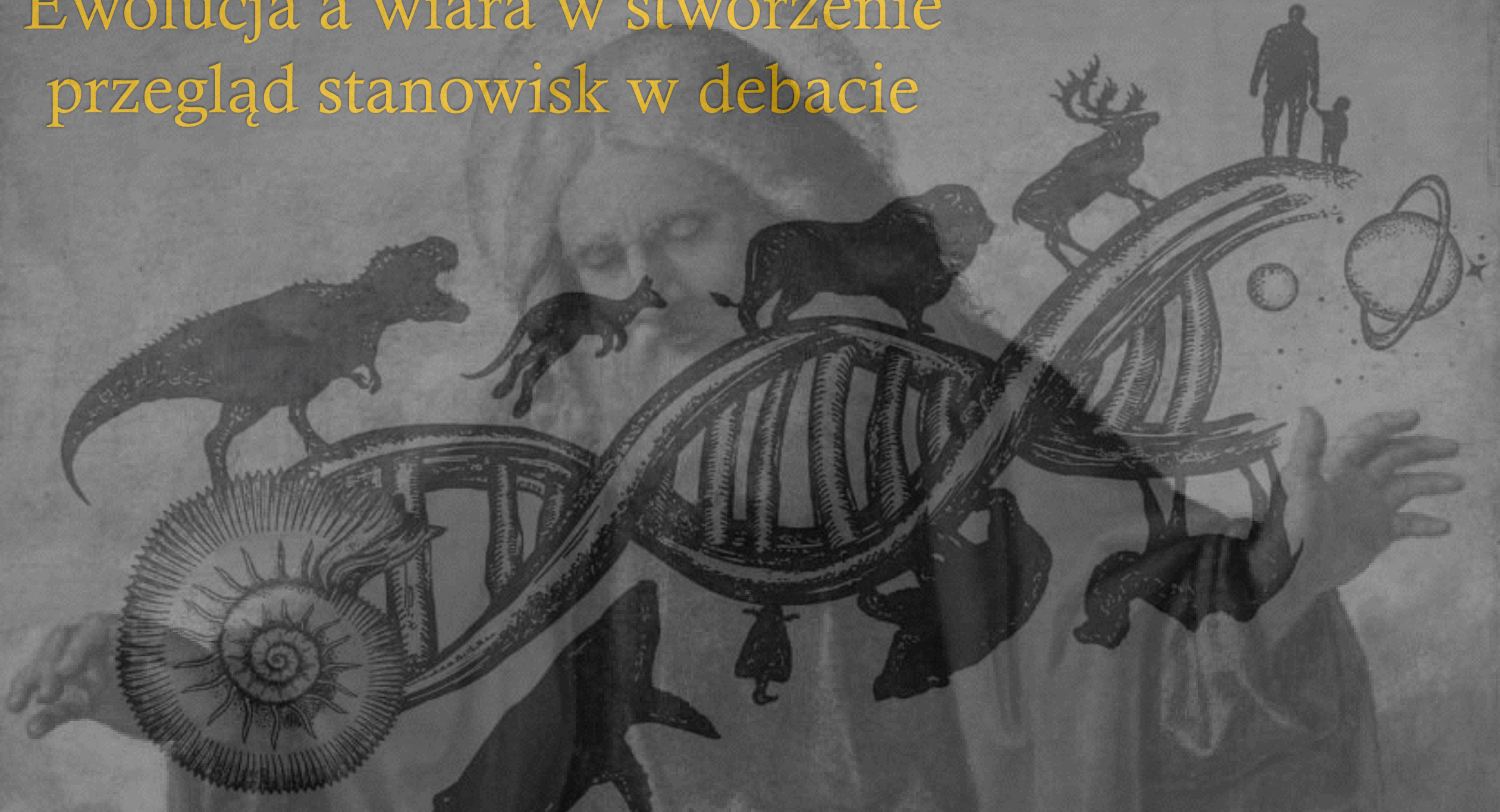

Powody:
zmiany
klimatyczne
spowodowane
bioturbancją
uwolnieniem O_2
powstaniem O_3

Kontrowersje natury filozoficzno-teologicznej

- Ewolucjonizm przeczy zasadzie proporcjonalnej przyczynowości
- Ewolucjonizm zakłada redukcjonizm i materializm ontologiczny
- Ewolucjonizm rodzi/wspiera: ideologię postępu, darwinizm społeczny, eugenikę, socjobiologię, psychologię ewolucyjną (postrzeganie wartości moralnych jako racjonalizację instynktów społecznych)
- Nacisk na rolę przypadku i doboru naturalnego podważa argument teleologiczny za istnieniem Boga
- Teoria ewolucji stoi w konflikcie z chronologią biblijną oraz biblijnym przekazem o stworzeniu człowieka i grzechu pierworodnym
- Teodycea (dobór naturalny ~ walka o przetrwanie)
- Cuda (evolucjonizm = naturalizm)

Ewolucja a wiara w stworzenie przegląd stanowisk w debacie

„Teistyczna ewolucja” – „Teistyczny ewolucjonizm”

Wiara w stworzenie jest kompatybilna ze współczesnym naukowym rozumieniem ewolucji (kosmologicznej, geologicznej, chemicznej, biochemicznej i biologicznej)

„Ewolucja jest faktem, lecz tym, który wprowadził ją w ruch jest Bóg”. Francis Collins (*Nature* 2006)

„Ewolucja następuje zgodnie z tym jak opisują to biolodzy, lecz pod kierunkiem Boga”. Claude E. Stipe (*American Anthropologist* 1985)

„Teistyczna EWOLUCJA” – „Teistyczny EWOLUCJONIZM”

Układ słów w nazwie „teistyczna ewolucja” nie jest najszczęśliwszy, ponieważ stawia “proces ewolucji jako termin podstawowy, czyniąc Stwórcę (stwarzanie) jedynie dookreślającym przymiotnikiem”. (Lamoureux 2003)

„Ewolucyjne STWARZANIE” – „Ewolucyjny KREACJONIZM”

„Ewolucyjny kreacjonizm stawia tezę, że Ojciec, Syn i Duch Święty stworzyli wszechświat i życie przez kierowany, podtrzymywany i odzwierciedlający [Boży] plan proces ewolucji”. (Lamoureux 2003)

BÓG STWARZA PRZEZ EWOLUCJĘ

„Kreacjonizm młodej ziemi”

Ziemia (w myśl interpretacji Biblii) ma 6-10 tyś. lat

Literalna interpretacja 6 dni (hexameronu) – wszechświat oraz wszystkie byty wchodzące w jego skład zostały stworzone przez Boga *ex nihilo* w czasie 6 dni

Ken Ham, Doug Phillips – Institute for Creation Research (ICR);
Creation Research Society (CRS); Answers in Genesis (AiG)

Pewne fakty geologiczne oraz wyginięcie wielu gatunków zwierząt (np. dinozaurów) mogą być najlepiej wyjaśnione przez katastrofizm (biblijny potop)

„Kreacjonizm starej ziemi”

Zgoda z danymi kosmologii i geologii, odrzucenie teorii ewolucji,
trzy główne sposoby interpretacji dzieła stworzenia:

1. Kreacjonizm zakładający przerwę czasową (*gap creationism*)

Ogromna przerwa czasowa dzieli pierwsze stworzenie bezładnej ziemi
oraz 6 dni stworzenia bytów nieożywionych i ożywionych
(literalna interpretacja dzieła 6 dni)

2. Restytucjonizm

Świat już istniejący uległ katastrofie (potop), Bóg przywrócił go do stanu
poprzedniego w 6 dni (literalna interpretacja Rdz 1) – wykopaliska są
świadectwem świata sprzed katastrofy

3. Periodyzm (*day-age creationism*)

Dni stworzenia oznaczają tysiące, miliony lat, czy wręcz epoki geologiczne
(alegoryczna interpretacja Rdz 1)

Progresywny kreacjonizm

Bóg stworzył gatunki naturalne, tj. jednostki taksonomiczne na poziomie współcześnie definiowanych rzędów lub rodzajów – np. kotowate, psowate, etc. – na drodze bezpośredniej interwencji (opis ten jest przedstawiany jako zgodny z Rdz 1)

Mikroewolucja w obrębie gatunku naturalnego
(kreacjonizm progresywny) – TAK

W jej wyniku powstają nowe typy zwierząt wewnątrz gatunku naturalnego (np. kotowate: lew, tygrys, itp.)

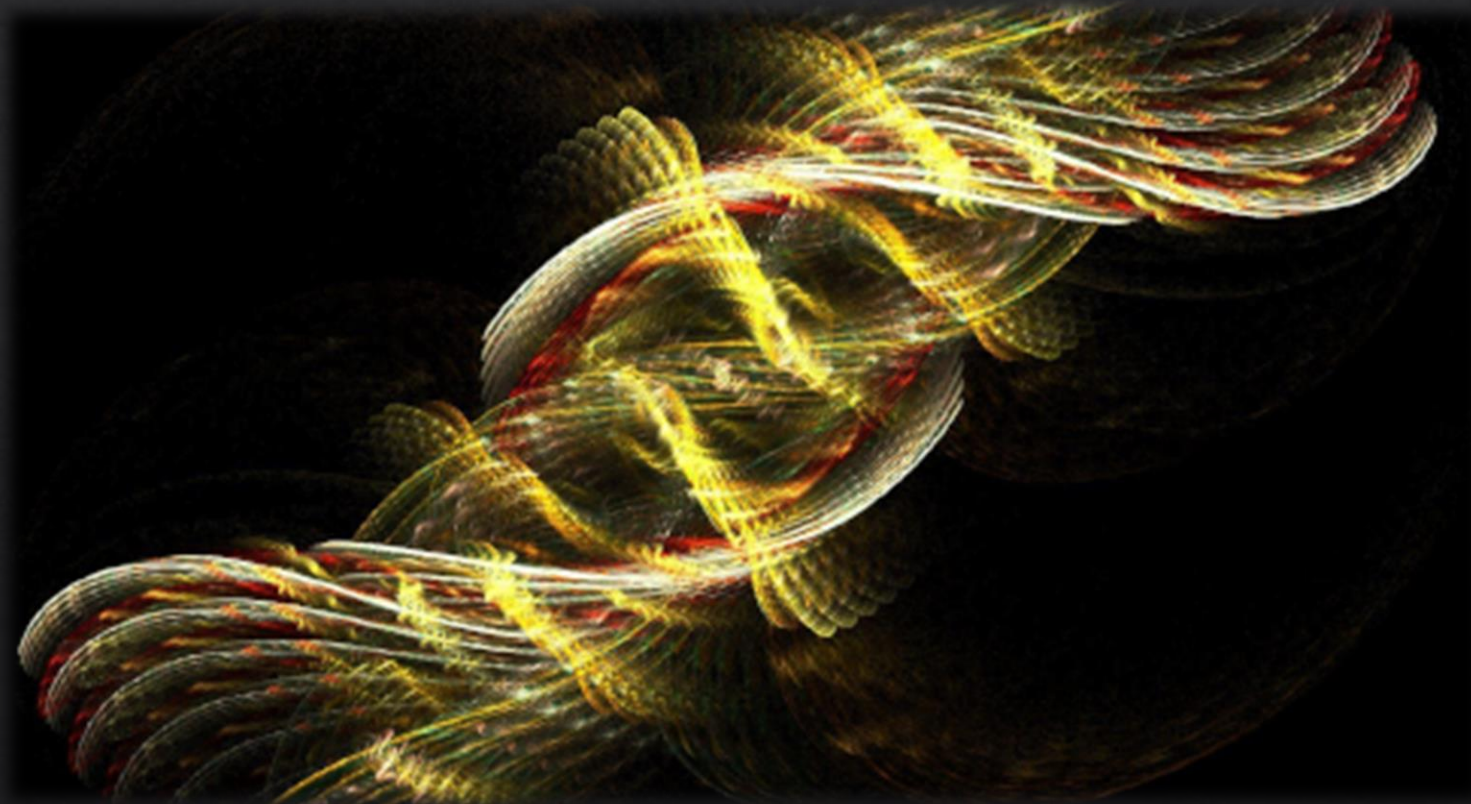
Makroewolucja (powstanie nowych gatunków naturalnych) – NIE

Kreacjonizm naukowy (creation science)

- Creation Research Society (1963) – cel: poszukiwanie naukowych dowodów na rzecz kreacjonizmu młodej ziemi – członkowie stowarzyszenia urządzali, między innymi, ekspedycje w poszukiwaniu arki Noego
- Creation Science Research Center (1970) (CSRC) – centrum związane z Christian Heritage College w San Diego, CA – jego członkowie przygotowali listę literatury kreacjonistycznej dla szkół
- Institute of Creation Research (1972) (ICR) – instytut będący wiodącą instytucją w promowaniu ścisłego kreacjonizmu (kreacjonizmu młodej ziemi)

Teoria inteligentnego projektu (*Intelligent Design – ID*)

Def.: dziedzina nauki badająca ślady
działania inteligentnej przyczyny w świecie

William Dembski
(1960-)

ID poddaje w wątpliwość, że przyczyny naturalne takie jak przypadkowe mutacje i DN są w stanie wyprodukować nieredukowalnie złożone struktury

Złożone struktury (np. więc bakteryjna, kaskada krzepliwości krwi, ludzkie oko) mogły powstać tylko dzięki działaniu inteligentnej przyczyny wyższej – ponadnaturalnej

Michael Behe
(1952-)

Pewne systemy biologiczne nie mogą być rozłożone na części i dalej spełniać swoje funkcje – stąd wniosek, że nie mogły powstać na drodze naturalnej ewolucji z mniej skomplikowanych lub mniej kompletnych systemów

Czy Bóg stwarza przez ewolucję

„To, że Bóg roztacza bezpośrednio sam opatrność nad wszystkimi rzeczami, nie wyklucza przyczyn podrzędnych, które ... są wykonawcami zaplanowanego ładu”. (*ST I*, q. 22, a. 3, ad 2)

~~~~~

„Tak więc niemożliwe jest, by jakieś stworzenie mogło stwarzać i to ani mocą własną, ani w charakterze narzędzia, czyli na mocy zlecenia” (*ST I*, 45, 5, co.)

“Doskonałość wszechświata może co dzień powiększać się pod względem liczby jednostek, nie zaś pod względem ilości gatunków”. (*ST I*, 118, 3, ad 2)

Interpretacja Rdz 1-2

Dosłowna interpretacja Rdz 1

Św. Ireneusz (130-202)

Ojcowie Kapadoccy:

Grzegorz z Nazjanzu (330-89/90)

Grzegorz z Nyssy (335/40-ok. 394)

Bazyli Wielki (ok. 330-379)

Ambroży z Milanu, (339-397)

Jan Damasceński (676-749)

Stworzenie = momentalne

Powstanie bytów = 6 dni

„Źródła, przyczyny i potencje wszystkich rzeczy
wyłoniły się w jednej chwili. W tym pierwszym
impulsie Boskiej woli istoty wszystkich rzeczy
zgromadzone były razem: niebo, eter, gwiazda,
ogień, powietrze, morze, ziemia, zwierzę, roślina.

Wszystko przenikał Boży wzrok (...) Po czym
miął miejsce konieczny łańcuch zdarzeń według
pewnego porządku (...), jakiego domagał się
sprawca natury (*technike physis*); łańcuch
niepojawiający się przypadkowo (...) ponieważ
konieczne uporządkowanie natury wymagało
następstwa u pojawiających się rzeczy”.

Grzegorz z Nyssy
(335-394)

Teorie konkordyzmu/periodyzmu

1 dzień = tysiąc, milion lat

Św. Cyprian (200/10-258): „pierwsze siedem dni
w boskim urządzaniu [świata] zawiera siedem tysięcy lat”
(*Treatises* 11:11)

Teoria restytucjonizmu

Świat roślin i zwierząt na ziemi w pełni rozwoju
uległ katastrofie (potop) po czym został przez Boga
przywrócony do poprzedniego stanu w 6 dni naturalnych

Wykopaliska świadczą o świecie pierwotnym,
a nie na nowo przywróconym

„Owych dni [dni stworzenia] nie możemy rozumieć tak jak naszych słonecznych”. (GaL V, 5)

„[Bóg] uczynił wszystko równocześnie, bez żadnych przerw czasowych”. (GaL V, 11)

„W pierwotnym stworzeniu [świat] pojawił się w stanie niejako załączkowym”. (GaL V, 40-41)

„**przyczyny załączkowe**” = *rationes seminales*
causales rationes, rationes primordiales, primordia
causarum, quasi semina futurorum

Augustyn z Hippony
(354-430)

Czym są przyczyny załączkowe?

Choć takiej zasady nie dostrzeżemy wzrokiem „przy pomocy innego rodzaju poznania wnioskujemy, że istnieje w naturze pewna ukryta moc, przez którą ujawniają się utajone formy”. (GaL VI, 16)

„Podobieństwo do nasienia w tej sprawie coś niecoś pomaga, ze względu na to, że w nich zawarta jest przyszła forma; jednak przed wszelkimi widzialnymi załączkami istnieją owe przyczyny”. (GaL VI, 6)

„Podobnie jak w ziarnku niewidzialne razem było wszystko, co z czasem wyrosło w drzewo, tak też należy sądzić i o świecie, kiedy Bóg wszystko jednocześnie stworzył; że miał on wszystko, co w nim zostało dokonane, kiedy uczyniony został dzień; nie tylko niebo wraz ze słońcem, księżycem i gwiazdami (...), ale również to, co wydaje woda i ziemia potencjalnie oraz przyczynowo – zanim się rozwiną w czasie”.

Czym są przyczyny załączkowe?

„Wszystkie rzeczy zostały stworzone przez Boga na początku w formie zmieszanych elementów. Nie mogły się one jednak rozwinąć i pojawić dotąd, aż okoliczności nie stały się sprzyjające”.

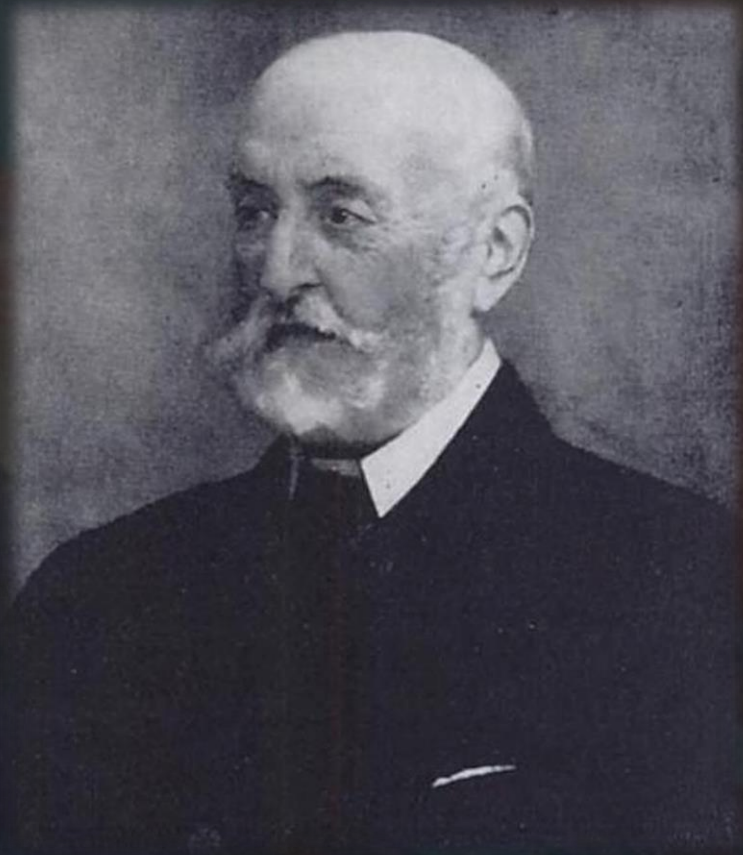
Rationes seminales mogą mieć potencjał powolnego wzrostu, prowadzącego naturalną drogą do pełni dojrzałości

pierwsze egzemplarze nowych form pojawiły się w stadium dojrzałym

Rationes seminales mogą dostarczać Bogu możliwości dla jego bezpośredniego i cudownego działania, prowadzącego do nagłego powstania dojrzałej formy bytu

Czy teoria *rationes seminales* Augustyna może być uznana za teorię ewolucyjną?

St. George Jackson Mivart
On the Genesis of Species (1871)

Teistyczny ewolucjonizm jest
„w pełni akceptowalny dla
najbardziej ortodoksyjnych
teologów.”

Nawiązania do:

Augustyna
Tomasza z Akwinu
Suareza

Czy teoria *rationes seminales* Augustyna może być uznana za teorię ewolucyjną?

„Najbardziej poważane autorytety filozoficzne i teologiczne” w Kościele Katolickim, włącznie z „Augustynem i Tomaszem z Akwinu,” wspierają teorię ewolucji.

John Zahm, C.S.C.
Evolution and Dogma (1896)

Czy teoria *rationes seminales* Augustyna może być uznana za teorię ewolucyjną?

Katolicy mają pełną wolność
w przyjęciu Darwinowskiej teorii
transformacji gatunkowej

Wiele nawiązań do *De Genesi ad
litteram* Augustyna w argumentacji

Henry de Dorlodot

*Le Darwinisme aupoint de vue de
l'orthodoxie catholique* (1921)

Darwinism and Catholic Thought (1922)

Czy teoria *rationes seminales* Augustyna może być uznana za teorię ewolucyjną?

Augustyn nie twierdził, że jedne gatunki mogą powstawać z innych

Pomimo akceptacji gradualizmu Augustyna trudno uznać za prekursora teorii ewolucji w ujęciu Darwina (który zresztą odcinał się od jego myśli)

Pytania (wątpliwości): nowość *versus* przed-ustawna harmonia, konieczność bezpośredniej Boskiej interwencji

Koncepcja *rationes seminales* może być inspirująca dla dyskursu teologicznego, jeśli zinterpretujemy ją w kluczu hylemorfizmu, w odniesieniu do MP

Thomasz z Akwinu
(1225-1274)

„Tak zatem odnośnie do początku świata istnieje coś, co przynależy do substancji wiary, a mianowicie to, że świat zaistniał jako stworzony, i to właśnie głoszą zgodnie wszyscy święci. To zaś, w jaki sposób i w jakim porządku został stworzony, przynależy do wiary tylko przypadłościowo, o ile jest przekazane w Piśmie. Święci zaś przekazują o tym różne nauki w różnych wyjaśnieniach zachowujących prawdę Pisma”.

(*In II Sent.*, dist. 12, I, 2, co.)

„Niecielesnym zaś czynnikiem sprawczym, który jest przyczyną wszystkich rzeczy, tak cielesnych, jak i niecielesnych, jest Bóg ... Od Niego pochodzą nie tylko formy rzeczy, ale także materie; i dla omawianego tu zagadnienia nie ma różnicy, czy w sposób bezpośredni, czy w ramach jakiegoś porządku, jak twierdzą niektórzy filozofowie”. (*De pot.* 5, 1, co.)

„Pierwsze wyjaśnienie, mianowicie to utrzymywane przez Augustyna, jest bardziej subtelne i lepiej broni Pismo Święte przeciw drwinom ze strony niewierzących ...”

Przyczyny załączkowe
(*rationes seminales*)

Augustyn
(354-430)

Ambroży
(340-397)

Dosłowna interpretacja
(Gen 1)

“drugie, proponowane przez innych świętych jest łatwiejsze do uchwycenia i bliższe intuicyjnemu rozumieniu tekstu”. (*De pot.* 4, 2, co.)

Definicja stworzenia

Stworzenie

(1) Wyprowadzenie z nicości (tzn. bez uprzednio istniejącej materii) najprostszych bytów materialnych (pierwiastków) oraz niematerialnych (aniołów)

Creatio ex nihilo

Creatio ex nihilo

„[T]rzeba brać pod uwagę nie tylko wyłanianie jakiegoś poszczególnego bytu z jakiegoś poszczególnego twórcy, lecz także wyłanianie całego bytu z powszechnej przyczyny, którą jest Bóg; i to właśnie wyłanianie oznaczamy nazwą: stwarzanie” (ST I, 45, 1, sc, co.) „[M]ateria pierwsza nie była stworzona zgoła bez formy; nie była też stworzona jako podmiot jednej wspólnej formy, ale jako przedmiot oddzielnych form” (ST I, 66, co., odp. na 2 arg. sc)

Stworzenie

```
graph TD; A[Stworzenie] --> B["(1) Wyprowadzenie z nicości (tzn. bez uprzednio istniejącej materii) najprostszych bytów materialnych (pierwiastków) oraz niematerialnych (aniołów)"]; A --> C["(2) Ciągła i całkowita zależność bytów przygodnych od Boga w ich istocie i istnieniu"];
```

(1) Wyprowadzenie z nicości (tzn. bez uprzednio istniejącej materii) najprostszych bytów materialnych (pierwiastków) oraz niematerialnych (aniołów)

Creatio ex nihilo

(2) Ciągła i całkowita zależność bytów przygodnych od Boga w ich istocie i istnieniu

Creatio continua

Creatio ex nihilo

„[T]rzeba brać pod uwagę nie tylko wyłanianie jakiegoś poszczególnego bytu z jakiegoś poszczególnego twórcy, lecz także wyłanianie całego bytu z powszechnej przyczyny, którą jest Bóg; i to właśnie wyłanianie oznaczamy nazwą: stwarzanie” (ST I, 45, 1, sc, co.) „[M]ateria pierwsza nie była stworzona zgoła bez formy; nie była też stworzona jako podmiot jednej wspólnej formy, ale jako przedmiot oddzielnych form” (ST I, 66, co., odp. na 2 arg. sc)

Creatio continua

„[W] stworzeniu stwarzanie jest li tylko jakowymś stosunkiem do Stwórcy – jako do początku swojego bytu.” (ST I, 45, 3, co.) „Istnienie bowiem każdego stworzenia tak zależy od Boga, że nawet na moment nie może bytować samoistnie, i jak pisze Grzegorz: Gdyby działaniem Bożej mocy nie były zachowane w istnieniu, obróciłyby się w nicość”. (ST I, 104, 1, co.)

Transformacja istniejącej materii

Wewnątrz złożonych
i rozciągniętych w czasie
procesów ewolucyjnych

Jako skutek bardziej
bezpośrednich
(natychmiastowych) zmian

Nowe byty

Pierwiastki, mieszaniny, związki
(chemiczne, biochemiczne),
systemy ożywione, etc.

Należące do już
istniejącego typu
(rodzaju naturalnego)

Należące do, tj. dające
początek nowemu typowi
(rodzajowi naturalnemu)

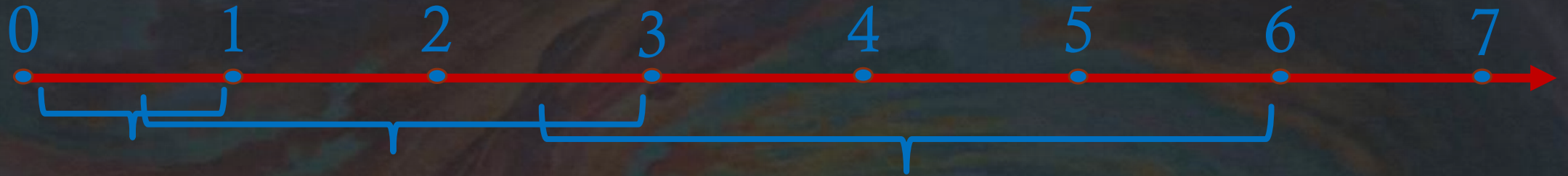
Każdy nowy byt mający początek istnienia w już istniejącym uniwersum jest stworzony w znaczeniu (2), tj. w znaczeniu całkowitej zależności od Boga w swojej istocie (*esse*) oraz istnieniu (*essentia*)

Każdy byt powstający w już istniejącym uniwersum nie jest stworzony w znaczeniu (1), nie został wyprowadzony do istnienia z nicości (za wyjątkiem duszy ludzkiej w powstaniu każdego człowieka) – lecz ma źródło w już istniejącej materii

Jeśli mówimy, że taki byt jest stworzony *ex nihilo* musimy pamiętać, że jest to określenie „nie wprost” (ma charakter pochodny)

Opis dzieła 6 dni

*opus
creationis*

dzieło
stworzenia

*opus
distinctionis*

dzieło
oddzielenia

*opus
ornatus*

dzieło
upiększenia

stworzenie materii
oddzielenie nieba, ziemi
elementów (pierwiastków)

oddzielenie nieba,
ziemi, morza
produkcja roślin

produkcja ciał
niebieskich, zwierząt,
stworzenie człowieka

creatio, bara (בָּרָא) stwarzać
productio, asah (עָשָׂה) wykonywać

Tomasza z Akwinu nawiązanie do koncepcji *rationes seminales*

Rośliny mogły być utworzone trzeciego dnia „nie ... jako rzeczywiście istniejące, ale jedynie w swojej przyczynie, ... tzn. ziemia otrzymała wtedy moc do ich wydawania ... zgodnie z ustanowionym prawem zarządzania ... rzeczami stworzonymi”. (*ST I*, q. 69, a. 2, co.)

Podobnie w przypadku ryb i ptaków, o których Augustyn mówi, że „piątego dnia natura wód wydała ryby i ptaki możliwościowo (potentialiter)” (*ST I*, 71, co.), oraz zwierząt: “naziemne zwierzęta były utworzone w postaci możliwości ich wydawania”. (*ST I*, 72, co.)

Czy aktualizacja możliwości materii i powstanie bytów nowego typu (nowego rodzaju) wymagała bezpośredniej interwencji Boga?

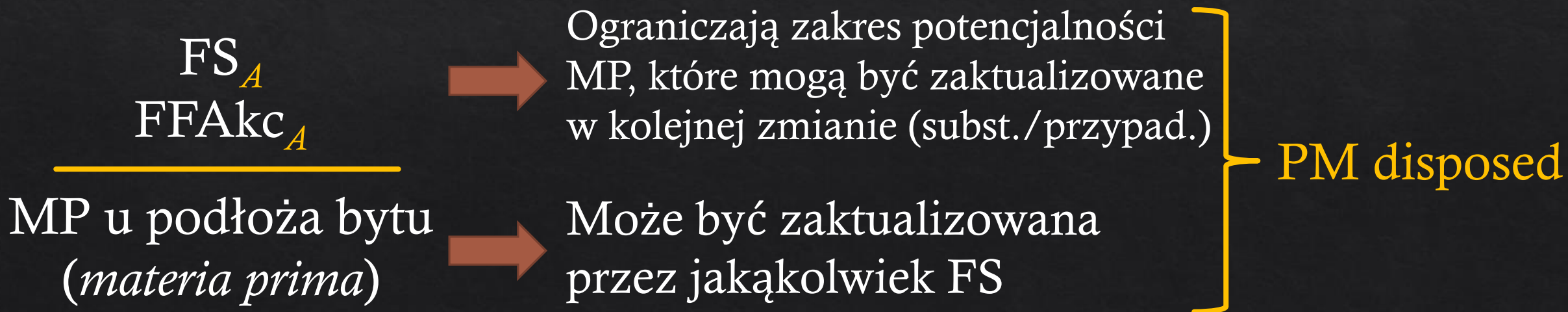
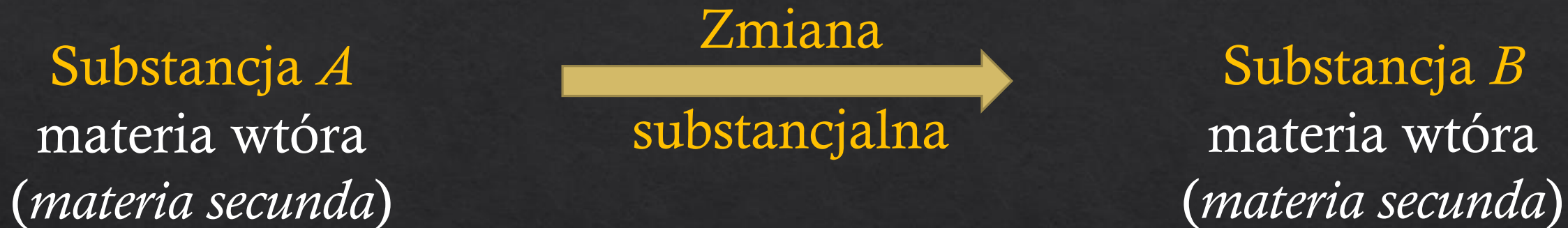
Metafizyka transformacji
gatunkowych

Metafizyka ewolucjonizmu: Hylemorfizm

Metafizyka ewolucjonizmu: dyspozycja MP

Dyspozycja materii pierwszej

Substancja *A*

Substancja *B*

Potencjalność *A* jest
relatywna – zależy od
 FS_A oraz $FFAkc_A$

MP u podstaw *A* jest
dysponowana

Nowa FS jest wyprowadzona
(*educare*) z potencjalności
materii *A* – zakorzenionej
w potencjalności MP

Tomistyczna metafizyka transformizmu gatunkowego

„Na podstawie tego, że materia ma określony substancjalny sposób istnienia [jest zawsze aktualizowana przez jakąś FS], możemy wnioskować, że jako taka może otrzymywać [przyjmować] przypadłości, które dysponują ją do coraz większej doskonałości, to znaczy jest właściwie dysponowana do przyjmowania owej wyższej doskonałości [FFSS nowego rodzaju]”. (*De an.* q. 9, co.)

Ten fakt umożliwia transformację gatunkową

Tomistyczna metafizyka transformizmu gatunkowego

Doskonałość
metafizyczna

=

Złożoność i zakres dyspozycji
bytu (aktywnych i pasywnych)

≠

Doskonałość
biologiczna
(ewolucyjna)

=

Sukces reprodukcyjny oraz
dominacja w znaczeniu
opanowywania danej niszy
ekologicznej

≠

Seria genetycznych i epigenetycznych zmian w linii rozwojowej L_1 gatunku G_1

Akumulacja drobnych zmian fenotypowych w linii L_1 (zmiany przypadłościowe)

Stopniowa zmiana dyspozycji MP u podstaw linii rozwojowej L_1

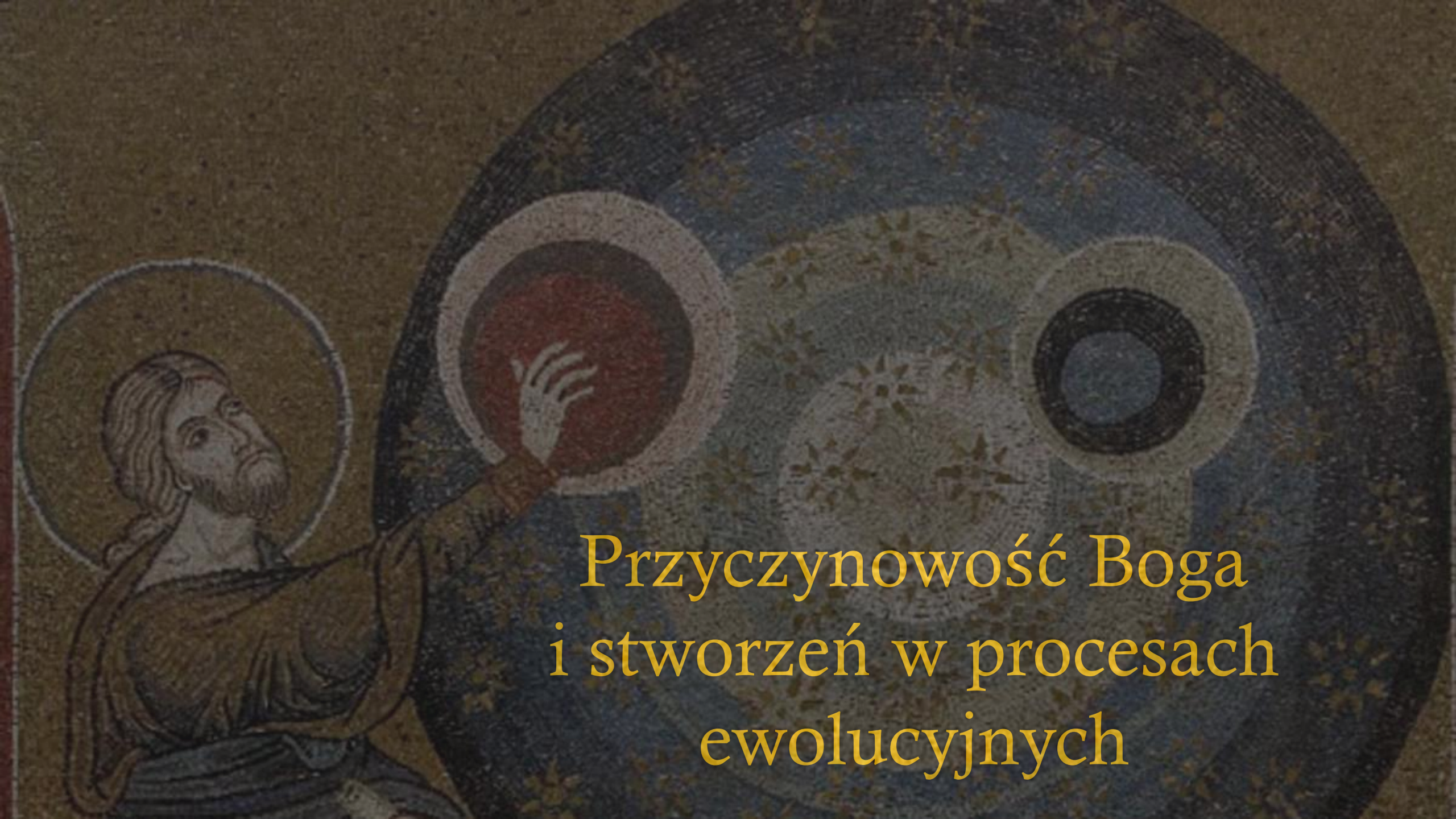
Czy Bóg stwarza przez ewolucję ???

„Tak więc niemożliwe jest, by jakieś stworzenie mogło stwarzać i to ani mocą własną, ani w charakterze narzędzia, czyli na mocy zlecenia” (ST I, 45, 5, co.)

Procesy ewolucyjne powinny być klasyfikowane jako procesy należące do kategorii *productio*, tj. procesy wewnątrz których już istniejąca materia ulega przekształceniom w wyniku których powstają nowego rodzaju byty nieożywione i ożywione

Ileokroć procesy ewolucyjne są klasyfikowane jako część bądź aspekt Boskiego dzieła stworzenia, trzeba dodać, że można je scharakteryzować w ten sposób jedynie pośrednio, tj. w znaczeniu pochodnym

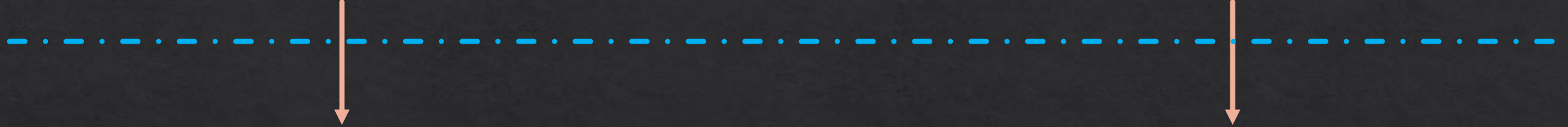

Przyczynowość Boga
i stworzeń w procesach
ewolucyjnych

Przyczyna
pierwsza

Przyczyna
główna

Przyczyna wtóra

Przyczyna
instrumentalna
(narzędna)

Źródło zmian leżących w
zakresie jej naturalnych
dyspozycji

Źródło zmian leżących
poza zakresem jej
naturalnych dyspozycji

Byt (organizm)

Istnienie (*esse*)

3 aspekty:

Zaistnienie (t_0) */**

Trwanie w istnieniu ($t_1, t_2, t_3, \dots$) */**

Istnienie samo w sobie (*per se*) */***

Istota (*essentia*)

Materia

Pierwsza

Forma

Substancjalna

2 aspekty:

Wyprowadzenie (*educare*) FS z
potencjalności MP (t_0) */**

MP & FS same w sobie (*per se*) */***

* Bóg jako ostateczna przyczyna
(pierwsza & główna)

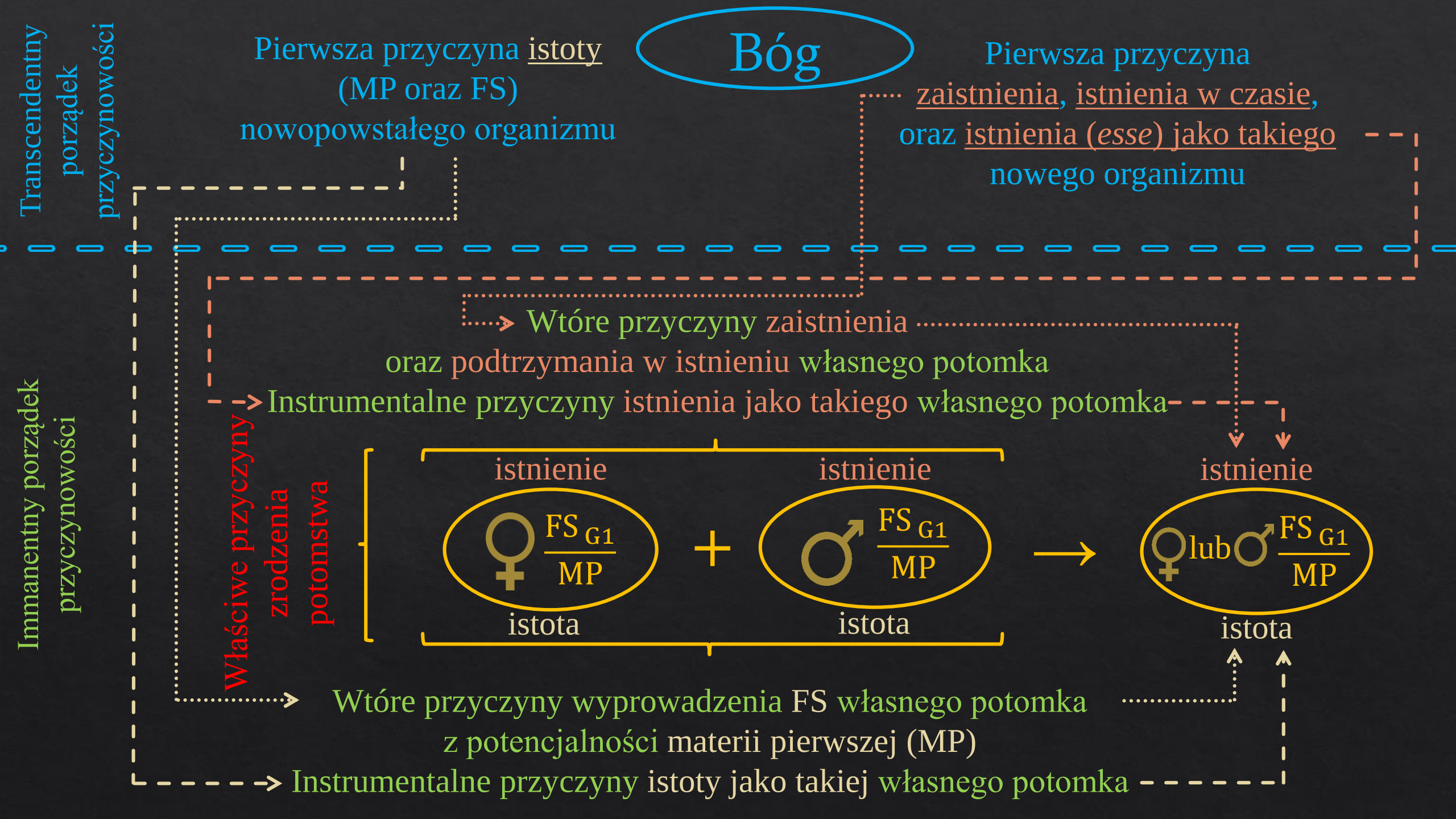
** Stworzenia jako przyczyny wtóre

*** Stworzenia jako przyczyny instrumentalne

Przyczynowość Boga
i stworzeń w poczęciu
potomka tego samego
gatunku

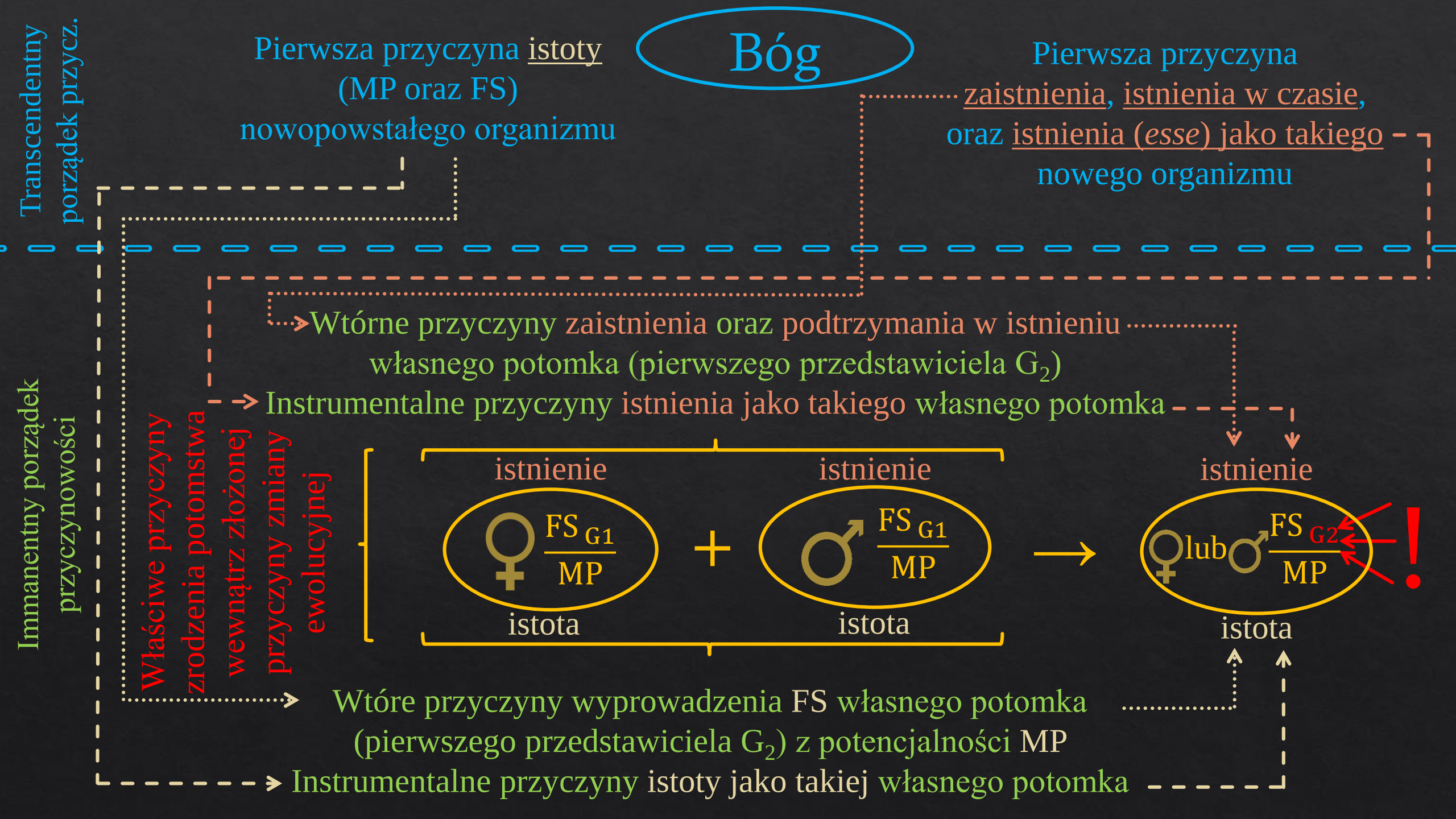

Przyczynowość Boga
i stworzeń w ewolucyjnej
zmianie gatunkowej

Przyczynowość
Boga i stworzeń
w powstaniu
gatunku ludzkiego

Transcendentny
porządek przycz.

Immanentny porządek
przyczynowości

Pierwsza przyczyna
ludzkiej duszy (FS)

Pierwsza przyczyna
MP

Bóg

Pierwsza przyczyna
zaistnienia, istnienia w czasie,
oraz istnienia (esse) jako takiego -
nowego organizmu

- Wtórne przyczyny zaistnienia oraz podtrzymania w istnieniu własnego potomka (pierwszego przedstawiciela gatunku ludzkiego)
- Instrumentalne przyczyny istnienia jako takiego własnego potomka

Właściwe przyczyny
zrodzenia potomstwa
wewnątrz złożonej
przyczyny zmiany
ewolucyjnej

Wtórne przyczyny właściwie dysponujące MP
do bycia aktualizowaną przez duszę ludzką

Stworzenie pierwszego człowieka

Duszę stworzył
bezpośrednio (*ex nihilo*) Bóg

Stworzenie ciała
miało miejsce na
drodze ewolucyjnej

Właściwym korelatem duszy ludzkiej nie jest ciało, lecz MP
(ciało jedynie w sposób drugorzędny lub metaforyczny)

Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP, James Brent OP,
Thomas Davenport OP, John Baptist Ku OP

EWOLUCJA W ŚWIETLE WIARY

Perspektywa tomistyczna

w|drodze

Dziękuję za uwagę !!!